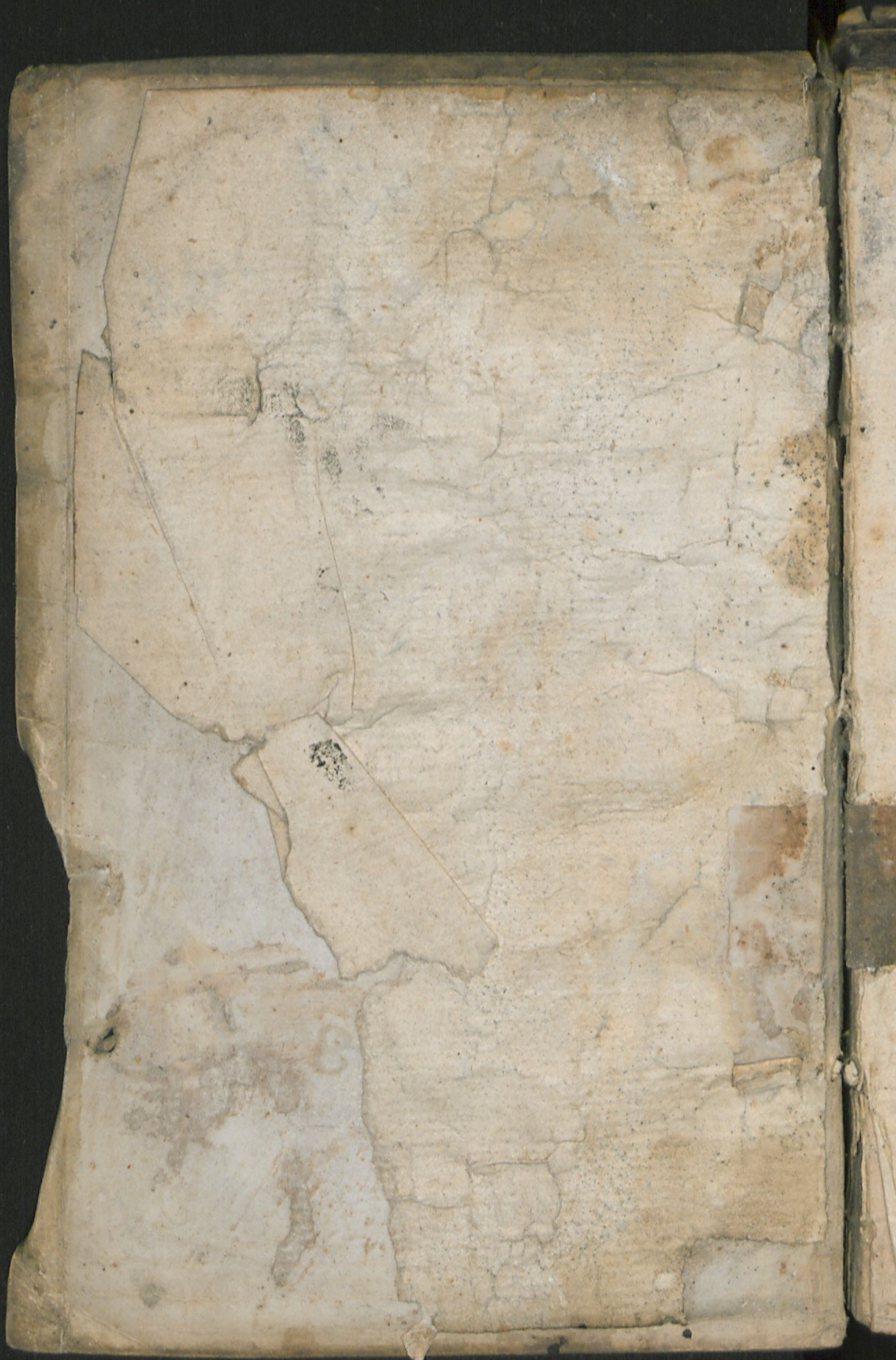

2386

2 3
HYMNI DE
CASTIS AN-
GELIS, FACTI

A

2438
IACOBO GERL
CO QVELLENBVR-
GENSI.

MAGDEBURGI
EXCVDEBAT ANDRE-
AS GEHEN, ANNO
1579.

X

FRANCISCA

DE

OPERA

A

JACOBO GERR

CO. OVELLENER

GENSI

MAGISTER

FRANCISCA ANDRE

22 GENN. ANNO

1779

AMPLISSIMIS,
PRUDENTISSIMIS ET
VIGILANTISSIMIS VIRIS, PIE-
tate & eruditione præstantibus, D. Consuli-
bus, Prætori, Camerarijs adeoq; totius or-
dinis Senatorij membris Urbis Bern-
burgi, Dominis & Patronis suis
reuerenter colendis.

SALVS à Christo Iesu. Ver-
santi mihi, viri amplissimi,
prudentissimi & vigilan-
tissimi, in collectione quo-
rundam carminum meorum He-
roicorum certo consilio publican-
dorū, occurrit pars illa, in qua, quos
de Angelis eorumq; vigilantis mini-
sterio & amplissimis beneficijs fece-
rā, complexus sum hymnos. Cū au-
tem & illa pia deuotione pro ratio-
ne temporis, à me animo concepta,
& in DEI laudem gratiarumq; acti-
onem pro circumfufis satellitibus,
A 2 admitt.

administratorijs spiritibus contex-
ta non abs re me facere arbitra-
bar si & illa, ipsa qualiacunq; sint,
vel vt quibusdam videbitur etiam
leuidensia, reliquis meis Poëticijs
laboribus adijcerem. Cum autem
de patrono rectè hæc cui crederem
cogitarem, incidit in mentem quæ
singularis beneuolentiæ manifestæ
significationes, nomine amplissimi
Senatus vestri in Repub. vestra iam
ante cum mihi tum meis sint exhi-
bitæ. Quorum beneficiorum com-
memorationem sciens volensque
iam prætereo, non quod eorū nul-
la apud me memoria sit reliqua, sed
quod vitare potius omnem adula-
tionis speciem cupiam.

Vt autem facto ipso testarer
memori hæere animo beneuolen-
tiæ vestræ declarationes, hos quales-
cunq;

cunq; sint nominibus vestris hym-
nos dedico, maioremq; in modum
peto, vt hoc quaecunq; debitæ
gratitudinis symbolum beneuolo
accipiatis animo. Ecclesiæ & Rei-
pub. vestræ Dei benedictionem &
infinita in hac commoda corporis
& animæ precor, studiaq; & officia
mea quamuis exigua offero, & vt
vestra erga me meosq; beneuolen-
tia sit diuturna, DEVM pacis &
coniunctionis effusis interpellabo
precibus. . . Data ex veteri Gater-
libio properanti calamo & rudi
quod aiunt Minerua. 25. Martij,
die quo DEVS Creator generis hu-
mani afflictionem populi sui respe-
xit & redemptionem misit, & in
ara crucis, cuius typus fuit sacrifi-
cium Abrahæ immolaturi man-
dato DEI filium Isaac, pro peccatis

A 3   toti-

totius generis proclamans ipse con-
sumationem satisfecit. ANNO
CHRISTI M. D. LXXIX.

V. A.

Deditissimus

Iacobus Gericus,
Quellenb.

HVMNVS

HYMNVS DE CASTIS AN- GELIS.

IAM quia festa dies agitur, qua maximus heros
Interpres Michaël rerum, sensusq; potentis,
Carminibusq; sonisq; solet per templa per aras
Laudari innumeris, nilq; exorantia diuos
Iam dare thura solent, arisq; imponere honorem:
Christe iuuat tenui contexere carmine laudes
Angelicas, placeant gratæ tibi symbola mentis.
Alliciunt castas memoris præconia linguæ
Excubias, armant per sese in prælia pronas.
Ergo age ne quisquam foedis hanc polluat ausis
Optatam lucem, procul hinc, procul, este prophani.
Nunc indulgendum sacris, nunc pectore puro,
Et puris opus est animis, nunc vincere motus,
Et frenare decet sensus, ne turpibus ausis
Aethereum auxilium fugiamus corporis vltro.
At qui Pierias nati super estis in artes,
Hæc mecum festi solennia sacra fauentes
Et mundis animis celebrate, poliq; cohortes
Laudibus emeritis ornate, decusq; referte.
At tu nate Dei, veri substantia patris,
Viribus æqualis patri, tu suggere vires:
Vt quas iam cupio laudes proferre sub aras

Pro meritis possim, tibi deuotosq; ministros
Iam mea Musa canet, strepit anser ut inter olores.
Tu bonus ignosces, si non conspersa lepore
Verba fluunt, si non respondent omnia votis.
Principio Angelicæ num sint super æthera turbæ
Expeditam, vel non, Nam multos deuius error
Ducit in hunc sensum, nullos habitare colonos
Ætheris immensi tractus, dominantur olympo
Vel si qui, nihil, aut paulum differre caduco
Osse viri, verum esse viros mortalibus ortos.
Hos contra quid sit bonus Angelus ordine dicam,
Quasue agitet partes tenui compræhendere versu
Mens ouat, incepto vos aspirate Camæne.
Quod sint angelici cœli super arua ministri,
Nil prius aut melius quam sacra volumina diui
Confirmare valet verbi, Sic cœlicus heros
Psalmographus dicit, mandata tulisse ministris
Cœlicolis Dominum (Dominum super omnia Regem.)
Ut nos in statione data Vulcania contra
Tela dolosq; tegant, Stygiasq; à vertice flammæ
Depellant, seruentq; pios, & robora præstent.
Scimus & hinc maior quod multos viderit ætas
Assumptis hominum formis vel læta canentes
Nuncia, vel vafri retegentes Dæmonis æstus.
Sic vbi de sacro pater est decedere luco
Iussus Adam, crimen propter, terramq; colendam.
Cura DEI tribuit, Cherubin custodia cessit
Diuini nemoris, chorus hic delapsus olympo,

Dulcia

Dulcibus impleuit totum concentibus orbem,
Sic vbi diuinum terrent insomnia Iacob,
Angelicæ vidit plures descendere turmas
Innixas gradibus conscendere coelica rursus.
Plurima præterea se conspicienda dedere
Agmina, sic Mariam diuina voce salutat
Angelus, atq; refert quod sit paritura tonantis
Progeniem, magni verum Iouis incrementum.
Progeniem eum patre parem, super omnia, magnam,
Cui cum patre manet vis vna, eademq; potestas,
Nec minor est annis patre, nec præcedit eundem,
Ille coæternus sed viuit, & vna gubernat.
Spem facit & sobolis patri diuine Iohannes
Angelus ipse tuo, solennia quando parabat
Sacra Deo. Sic læta canit pastoribus idem
Angelus, vt cælo soboles demissa beato
Sit noua, quæ mortale genus sub mole laborum
Sat pressum eriperet, raptumq; Acherontis ab vndis
Mitteret ad superos, vbi viua luce fruatur.
Angelus atq; docet Ioseph, ne lege maritam
Iam sibi desponsam certa, quia numinis aura,
Viq; operante Dei grauidi fert pondera ventris,
Relinquat, rupisse putet seu fœdus amoris.
Admonet in somno sic angelus atq; Iosephum,
Multiplices casus facilis multumq; pericli
Vt subeat, Nilumq; petat, secumq; puellum
Abducat natum, cum perdere quærat acerbus
Herodes, pueris Iudæa in gente nociuus.

Vnius ob causam qui tot det millia letho,
Sæuiat in pueros cum diræ fraudis inertes.
Sunt ergo coeli ciues diuiq; ministri,
Sunt inquam, deserta poli spacia ampla nec extant.
Qui, quales, verum, quibus & sint viribus aucti,
Exequar, hæc nostri fuerit pars altera coepti.
Angelus, humani custos, essentia viua est,
Spiritualis, & orta Deo, Dei imaginis instar,
Libera, iusta, data primo ratione decora.
Non caro, non moles quædam (nam spiritus ossa
Nec carnes habet) humani ex qua corporis ossa
Formentur, nec naturæ confinia nostræ
Sustinet, alteriusque (anima est ceu corporis huius
Pars quædam) qui non mortali lege tenetur,
Immortalis agit, nullus quem terminus æui
Excipit angustus, per at omnia secula durat,
Lumine conspicuus viuo, videt esse supremi
Perpetuo, celebratq; Dei miracula magni,
Et custos hominum data tempora transigit æui.
Sunt duo præcipui fines, quos condita propter
Turba ministrorum bona, quæ coelestibus aruis
Insidet, atq; Deo gratum Pæana recenset,
Quæ primis veluti labris tetigere Camænæ,
Firmius vt tamen hi maneant in pectore sensus,
Altius hæc repetens nonnulla prioribus addam.

Prima sed æthereos cur fecerit arte ministros
Ipse Deus, ratio est, supremi gloria patris.
Non sunt in Venerem, vetitosq; cupidinis vsus,

AUG

Aut operas facti, causa est præstantior ortus :
Scilicet vt nitidi coeli decora alta sonarent,
Diuinasq; operas, nostriq; autoris honores :
Sancte Deus, sancta qui maiestate coruscas,
Cuncta repleta tuæ sunt maiestatis honore,
Gloria sancte tibi, sit gloria sancte tuoq;
Vnigeno nato, sit gloria numinis auræ.
In vestra trina vos maiestate manetis
Vniti, vestrum est vnum subsistere tantum.
Vere Deus, verus veri seruator & autor,
Iuste Deus iusti iuris, iustissime Iudex.
Omnipotens & qui casus misereris acerbos.
Hæc & plura canunt, quibus æthera cantibus implent :
Condita præterea narrant spectacula rerum.
Proximus hinc labor est, ad quem gens incola coeli,
Dissociata locis, concordi in pace ligata est :
Vt genus humanum ditis deliria contra
Seruaret, superas olim quo euadere ad arces
Possit, & inferni lucos, regna inuia iustis,
Euitare queat, vel corpora, retia tendit
Plurima queis Sathanas, odijs adductus iniquis,
Defendat, ne quo miseris illudere possit.
Cernimus vt varijs hæc sint obiecta procellis
Corpora nostra, mouent Stygij quas robora regni.
Has contra pedicas, hæc magna pericula contra,
Ni nos aligerum genus & sine corpore mentes
Aethereæ, proni seruarent, vna vel hora
Sorberet quæcunq; regit vix spiritus ossa.

Sic

Sic fitit humani generis Stygis ira ruinam,
Nescio queis odijs vel quo succensus honore.
Has ast à nobis Stygias auertere vires,
Cœlica sufficiunt solum patris arma potentis.
Millia quam centum furiarum est fortior vnus
Angelus, harum omnes solus scit frangere vires :
Nunc exempla canam, quod cœlica turba ministret
Corporibus nostris, & munera iussa faceffat.
O mihi iam faciles si sint in carmine Musæ,
Cœlicolæ facerem miracula nota cohortis,
Qua seruent cura miseros, quam fortiter obstant
Illecebris, technisq; Stygis, varioq; Draconi,
Vt Deus ingentes Sodomæ decreuerat vrbes,
Ob scelus innumerum, flammis cœlestibus actis
Perdere, & insignes euertere funditus vrbes :
(Addictæ Veneris studijs, hominumq; Deiq;
Oblitæ, sceleriq; datæ, peccata fouebant
Publica, nec Pœnam statuebant criminis vllam)
Ecce tamen curam Lothi gerit ipse ministri
Altitonans, seruatq; pium : Nam nubila tranant
Atq; adeunt terram duo lumina viuida cœli,
Atq; virum qui thura dabat, precibusq; diurnis
Numina placabat, contra omnia tela tuentur.
Sic cum Sara viro, steriles quia degeret annos,
Concedit famulam, socio & coniungit amore
Hagar, vt hæc illi det plurima pignora lecti.
Quæ concepit vbi damnasa superbia mentem
Intrat & haud Dominam merito dignatur honore.

Tharida

Thariadis coniunx ergo quia ludere sentit
Se famulam, cui iam permiserat omnia lecti
Iura maritalis, procul à se reijcit Hagar,
Pluribus affligitq; malis, quæ tanta ferendo
Cum non sufficeret, Domine subduxit ocellis
Anxia at hæc animi ad viui confederat umbras
Fontis, & alternans, quas sit subitura sub oras,
Submissis numen precibus veneratur olympi,
At Deus incassum qui non vult voce vocari,
Qui non ulterius quam sustinuisse valemus
Aggrauat, atq; subit per vota precesq; citatus,
(Differat ille licet, moræ id vbertate rependit)
Et succurrit Hagar sub iusta temporis hora,
Eiulat vt casumq; dolet, veniamq; precatur,
Protinus in terris, cœlo delapsus ab alto,
Constitit humana lustrandus luce minister
Aethereus, causasq; viæ causasq; doloris
Quærit, & optatam quam iam conscendat ad urbem,
Illa sed ingreditur dictis, fletusq; viæq;
Flens causas aperit: dictis solatur amicis
Angelus at, iubet & fugitata reuisere regna,
Et mandata sequi, si quæ ferat vxor Abrahæ,
Sara prior, iubet & monitis assuescat amicis.
Sicq; datum positis agitet sub legibus æuum.
Subijcit hinc, tua stirps toto regnabit in orbe,
Et pregnans prolem paries, nomenq; vocabis
Hismael, audiuit Dominus te vota ferentem.
Quando vagatur Hagar stimulis cicta proteruis

Sare

Saræ per varios fines, en angelus olli
Occurrit, mentemq; iterum spe mulcet amica
Per media ipse sitim leuat, asseruatq; puellum
Exanimem, miseretq; nouissima verba locuti.
Quid dubitamus adhuc an nos custodia cœli
Obserset, nostros iuuet, & mortalia curet?
Sic vigil æthereus dulci complectitur umbra
Thariedem pietate grauem, virtute fideq;
Angelus, æthereis ausus se credere pennis,
Labitur in terras, cœliq; cacumina linquit,
Aggrediturq; virum dictis, quem diximus ante.
Ille viros vltro poscit succedere tectis,
Tunc alias inter voces, quæis tempora ducunt,
Multa super sociam rogitant, prolemq; virilem.
Subijciunt hæc te fœlici prole parentem
Efficiet, quanquam fœcundos vixerit annos.
Illa viros ridens: quæ iam fiducia surgat,
Cum mea iam cani circudent tempora crines,
Spes mihi nulla super sobolis manet, inquit, At illi
Tene latet Domini diuina potentia magni?
Omnia vi replet vastus quæ continet orbis,
Omnibus in terris, hic & omni est tempore, præsens,
Integer vsq; manet, nec regia continet vlla,
Omnia sustentat, procurat, alitq; regitq;
Hic dum rebus adest, vbi nil est sufficit omne,
Hic quæ torpebant penitus languore senili,
Illa vigere facit rursus, vigor omnis in ipso.
Ipse vigor primus, quo sic mediante virescunt

Omnia

Omnia. Nam primum rebus dedit ipse vigorem,
Hic foecundat agros, homo quos sterilefcere credit,
Ergo age nil dubita sterilis, quæ visa fuisti
Hactenus, optato ditabis pignore lectum
Sara tuum, credas, rata sit fiducia mentis.
Sic Isaac crescebat vbi surgentibus annis,
Et pater Abramus diuina facessere iussa
Iam rueret, monitus suprema de super aura,
Hostiam vt vnigenum (grauis hæc tentatio carni)
Offerret, superat carnis fiducia luctam,
Spem generis sibi non quamuis superesse videret,
Certus erat tamen his monitis parere paternis.
Moriger at monitis fidum cum stringeret ensem,
Membra resecturus puerilia, corripit ensem
Angelus, & talis penetrans tonat æthere clangor.
Sat tua iam diuine senex spectata voluntas :
Heu patrias cohibeto manus, quo numina cultus
Qua pietate colas, sat vidi, comprime ferrum,
Sat tua inauditus percussit pectora luctus,
En inter dumos aries strepit, vndiq; circum
Indignans, hæc ipsa tuo cadat hostia cultro,
Vnigenam serua sobolem, quæ sydera cœli
Vincet, & innumeros dabit hic, mihi crede, nepotes.
Angelus Isacidis per mille pericula sponsam
Protegit, in Domino dum stat fiducia cordis.
Hoc duce de laqueo vitam venantis abiuit,
Dum properat charum sibi foedere iungere nuptum.
Robur & angelicum per tot discrimina rerum

SUCCEDE

Succurrit, soceri quando fastidia Iacob
Septem annos tolerat, (tot amor scit ferre labores.)
Seruitij vt precium Labanitida victor haberet.

Sic vt & Aegyptum, gens Israële profecta,
Deserit, atq; maris vasto se pandit hiatu
Flumen, & in montis faciem circum stat aquæ vis.
Causa moræ quo nulla foret noctisq; tenebræ
Ne remorarentur, tædas ignemq; ministrant
Angelici latè cingentes agmina coetus.
Excubiæ pariter cœli Mauortia contra
Obnubent Syriæ arma, senem pietatis & vnum
Fautorem tenebris nocturnæ lucis Elisam.
Cum puer immenso crepitare examine circum
Ignotos equites, supera arce volatile vulgus,
Cernit, & in Syrios insurgere fortiter enses.
Aethereæ mentes tot centum millia letho
Corpora dimittunt, dum labitur vnus vmbra
Noctis, & optatam reddit mortalibus auram
Phœbus, & irrumpit per densa crepuscula luce.
Captus vbi fuerat Petrus vinctisq; retentus,
Angelus hunc soluit disrupta compede dura.
Angelus & comitatur iter, ni falsa feruntur,
Thobias iunior sociam cum quærit honestam.

Hactenus inspiciens diuina volumina verbi
Aetherei, historias conscripsi ex ordine plures,
Testantes curet quod turba ministra salutem
Humanam, quod amet defendere fortiter omnes.
Exquar hinc exempla recens quæ protulit ætas.

TA

Tu mihi sed Grynæe senex dignissime laude
Primus eris carmen: Nam te fortissimus heros
Eripuit denso conclusam turbine rerum.
Cum faber atq; alij duris concludere vinculis
Te molirentur, quia quæ sententia surgat,
Percunctoreris, de vero corpore Christi.
Num sacra liba preces fusæ venerentur, an ulli
Hoc liceat mandante Dei sine munere verbi,
Hanc alios cœnam Christus sacravit in usus
Quando, nec ut steriles tantum lustremus agellos.
His Faber incensus (Faber ut Vulcania proles)
Heu mihi quas struit insidias, ipsosq; tyrannos
Incitat, ut iugulans vitam tibi finiat ensis.
Ipsus & incumbit studio feruente labori,
Ut tibi quam primum celerent abrumpere lucem.
Sed quibus humani cecidit custodia mentes
Corporis, hoc contra pugnant, ruit angelus alto,
Os, humerosq; viro similis, cui tempora canent,
Aggrediturq; virum, diuino numine dignum,
Atq; Melanthonium patrem prior ore salutat:
Tu venerande senex Grynæum cedere manda,
Nam capiti impendent mala plurima, mortis & hora,
I venerande senex precibus compelle minisq;
Dixerat: Obsequitur dictis pater ipse Melanthon,
Grynæoq; refert præsentia quæq; pericla,
Audiit hos monitis, & grata rependere tendens,
Nullum cernit adesse virum, quærentibus ipsis
Quis sit, nemo hominem norat, super æthera notus.

B

Accia

Accipiunt monitum medium, mediamq; per urbem
Incincti nebula ducunt, neq; cernitur vlli.
Sic quoq; Cygnæam propter, cum frigore saxa
Rumperet acris hyems, triduum custodia turbæ
Angelicæ fouit puerum, mandata sequentem
Matris, at hæc peragit dum sedulus, vndiq; terra
Sub niue tecta latet, nec se via trita videndam
Exhibet: incertus sequitur vestigia quædam.
Sed quoniam assiduo miscetur turbine nymbus
Hæret, & assurgit præcelsa cacumina montis,
Substitit hic triduum pastus cœlestibus aruis,
Ambrosia fouitq; Deus (mirabile dictu)
Ergo liquet satis hinc quod nos decora inclita cœli
Et stipent, curamq; gerant, & corpus inerme
Alarum foueant vmbra, Stygis omnia contra
Fulmina, quæ mittit crebro ceu fluminis instar.
Quando igitur tali, nos hoc in turbine rerum,
Alituum coetus, cura officijsq; sequatur:
Ne quæso exigite hos fidos à corpore seruos
Non hos perturbate feri crudelibus orsis.
Nam malè conueniunt nec in vna sede morantur
Conscia mens, ac ætherri gens incola cœli.
Pelluntur tetro nam ceu foetore columbæ:
Mellificans & apis fumo fugitatur amaro:
Sic carnis cœli dominante cupidine ciues
Executiuntur, & æthereæ patriæ arua reuisunt.
Ergo agite humani foedos dediscite mores,
Exosi crimen, ne nos custodibus illis,

Exorate

Exorate Deum, spoliæ, date thura precesq;
Pectoris, vt meritam placemus numinis iram.

PRO ANGELO
BONO, CVLIBET HO-
MINI ATTRIBVTO.

CHriste quot insultus, quot sæua pericla Draconis,
Vertice de nostro firmo cœlestis aberres
Robore custodis? qui nobis firmiter astat.
Dux vitæ promptus nostræ, sociusq; salutis,
Et satagit dubias eludere Dæmonis artes,
Nostra quibus penitus pessundare corpora gaudet.
Quis mortalis enim tot tela dolosq; paratos
Arte Stygis varia, propria virtute suarum
Virium, & infirmo mortalis robore curæ
Effugeret, minitansq; malum deluderet arte?
Hoc, nisi cœlicolæ quem iuuerit ordo cohortis,
Præstiterit nemo, licet acri Marte cruentus,
Sic sitit exitium generis mortalis auernus.
Non vlli sua salua domus, cariq; penates
Essent, & sæuos frustra staremus in hostes,
Optima quæq; graues nec morbos herba leuaret,
Fertilis assiduo quamuis renouatus aratro,
Gramen haberet ager, spinis Paliurus acutis
Surgeret, agricolam spe vana luderet omni
Tempore, nec vinum speratum funderet vna,

B 2

Legi.

Legitimus nullo gauderet piguore lectus,
Tu nisi Christe gregem regeres custode fidelem,
Quo Lothus exitium socio vitauit, & imbrem
Sulphuris immissum regno Sodomæ atq; Gomorrhæ,
Quo fugiunt moderante feri Daniela leones,
Naturæ contra stimulos, & parcere prædæ
Obiectæ discunt, feruente labore petitæ.
Talibus intentet cum nostri nominis hostis
Insidijs, & cum tam multa fraude petamur,
Ecquid erit curæ modus, imbelliq; quieti
Se nostræ poterunt timidæ componere mentes?
Noster enim totis in id ipsum viribus hostis
Incumbit, fidei quo dulcia semina veræ
Extirpet, meritumq; Dei per cuncta fatiscat,
Et secura piæ vitæ veræq; salutis
Pectora reddat, ament huius quo gaudia vitæ
Plus cœli, & cœlo sic ante feratur Adonis.
Quod mihi si centum linguæ, sint oraq; centum,
Quod mea si bis tot moderentur plectra Camænæ,
Tot tamen insidias non possem prodere verbis,
Quot ferus hostis agit queis credula pectora ludit,
Promptius & numerem stellas capitisq; capillos,
Quam pectusq; variosq; dolos serpentis auitæ,
Vnus at has quascunq; acies pie Christe retundis,
Ergo tuæ grata bonitatis munera mente
Agnosco, mirorq; libens, propensa voluntas
Numine te dignum quando nil nostra rependit.
Concedis raros inimicum vincere fraude,

Qui

Qui modo te timeant, & te reuerenter honorent,
Namq; duces addis vitæ comitesq; laborum,
Qui, qua fata vocent, nos asseruando gubernent,
Subijcis ipse pijs pedibusq; Acheronta superbum.
Hæc benefacta meæ poterunt non promere vires
Pro meritis quando, tibi nostra dicata voluntas
Sufficiat, posthæc & nos custodia cœli
Seruet, vt in cassum Stygis atri regna laborent
Nil possit mundus, rigidus succumbat auernus,
Imperiosa caro ne vires exerat, obstet
Spiritus, in melius vertens petulantius ausa.

IDYLLION SACRVM
RAPHAEL, MIRACULA
Veteris Testamenti præcipua complectens.

Nvper vt ingressus syluas, secreta pererro
Iugera, conceptum sperans lenire dolorem,
Quem miseranda mihi peperit confusio rerum:
Grassatur pestis, belli nouus ingruit horror,
Victa iacet pietas, fratrum concordia rara est,
Gratia præteriti superest non vlla laboris,
Scire volunt omnes, sed pendunt præmia vari.
Auri crebra fames, non hospes ab hospite tutus:
Hæc animo alternans tristis vestigia lego,

B 3

Audio

Audio diuinis quendam proferre loquelas,
Accurro, mirorq; sonos, & leta ferentem,
Ipse sed exanimis syluæ dum singula lustro,
Conspicio iuuenem mortali fronte videndum,
Quem lachrymas iuxta video miscere bubulcos,
Deflebant vitæ turbas, pecorisq; ruinam.
Ille sed ingreditur dictis, solatur acerbos
Et casus spe fortunæ melioris, & inquit:
Ipse ego sum cœli decus æthereusq; minister,
Sum R A P H A E L magni decus immortale parentis.
Cedite curarum nymbi iam carmine condam
Maxima ab incepto miracula prodita mundo,
In quibus apparet præsentia numinis ipsa
Rebus in afflictis patria quod contegat umbra
Fidenti patrio dedunt sibi pectore amor
Quotquot, ouantq; frui sub tanti numinis alis,
Quæ poterunt vestrum pastores flectere luctum.
Talia percipiens arrectis auribus asto,
Et iuuat hæc tenui miracula texere versu,
Nunc quibus hic totum complevit cantibus orbem
Musa refer, prima repetens ab origine cantum.
Principio referebat vti de semine nullo
Omnia & ipse tener mundi concreuerit orbis:
Vt terras pelago discluserit, æthera terris,
Vtq; solum formas paulatim sumere rerum
Cœperit, vt cœli lustrauerit atria flammis.
Vt dicente Deo lapidosi surgere montes,
Extendi campi, primum subsidere valles.

Hinc

Hinc Deus vt tenui limo formarit Adamum,
Infundens animo diuinæ mentis & haustus
Aetherei sensum, vt dominari in cœtera possit,
Os vni sublime Deus, Deus omnia complens,
Fecerit, vt cœli posset conuexa tueri,
Condita cum spectent animalia cœtera terram,
Cœtera cum segnem passim strauisset in aluum.
Hinc etiam primi lapsum referebat Adami
Blanditijs victi sociæ, socia vtq; colubri:
Vt sit & attractum genus immortale malorum
Humano capiti, fuerant habitacula diuum
Et quæ membra prius, sint facta cloaca Draconis.
Propitius Deus vt casum miserus acerbum
Seducti generis, natum promiserit vnum,
Qui genus hoc nostrum Stygijs subduceret oris,
Quiq; resarciret lapsu destructa parentum.
Nec tacet angusta quod profligauerit aula,
Morigeros sathanæ Deus, atq; eiecerit horto.
At sterilem terram commiserit exercendam:
Iusserit austero sese nutrire labore
Sit dolor vt positus patrati criminis vltor.

Vtq; Cain dare thura Deo cum fratre paratus
Innocuum vita fratrem priuarit Abela,
Innocuos quoniam mores vitamq; probabat
Altitonans fratris, Dein quas sibi legerit oras
Dirus agri cultor, quæ sint & mœnia primo
Condita, primus Enoch quod opus sibi vendicat autor
Et superis vt Enoch viuus successerit oris.

Subiicit vltici Deus vt subuerterit vnda
Omnia, cum commune nefas dependeret orinis
Terra, ferae, quando nec non genus omne perirent,
Vt Deus in medijs variatum nubibus arcum
Finxerit, aeterni monumentum foederis arctum.
Vt velante Deo, saeuis agitata procellis,
Arca Noe tumidos ventorum exceperit ictus
Incolumis, dum rector adest qui temperat vndas.
Vt dicente Deo vis cesserit omnis aquarum
Nubila sint terris, nymbiq; Aquilone remoti,
Coruus vt emissus subductae signifer vndae
Immemor officij dubiam reliquerit arcam,
Chaonia vt volucris, mandato munere fungens,
Index, vnde emissa fuit, repetiuerit arcam,
Apportans oleae ramum, quo flumina circum
Subsedisse docet, montesq; vacare liquore.
Hinc canit ad coeli deductam culmina turrim,
Qua fretos perhibent regnum affectasse supremum.
Sed Deus astra tenens conatus vindice dextra
Euertit, variae immisit discrimina linguae,
Vt quibus vna prius fuerat perspecta loquendi
Regula, diuerso proferrent omnia ductu,
Vnitis linguis verba in variantia fissis.
Ergo ita confusi tali desistere coepto
Sunt moniti, licuit nec summam imponere dextram.
„ Omnia sic sacro vertuntur numine coepta,
„ Quae superant vires, mundi coelestibus aequant
„ Quaeq; decus. Merito dignemur honore tonantem
Ergo

„ Ergo Deum, cuius placeat submittere velle.
Nec filet Isacum, generoso stemmate natum,
Quem sit mater anus steriles enixa sub annos,
Angelus vt matri, diuini nuncius oris,
Omnia, cum nullum speraret pignus amoris,
Obtulerit, rebusq; fidem conferre receptis
Iusserit, hæc quoniam, nullo qui fallitur vnquam
Et qui non fallit, cuius sunt aurea dicta
Nunquam cassa fide, patribus promiserit vltro.
Vt senior iuuenem sacris addixerit aris
Expedit, admonitus superis vt vertitit ensem.
Seruatumq; refert duo per septienni Iacob,
Seruitij vt precium dulcem ferat inde puellam.
(Tantum amor optatæ potis est tolerare puellæ
Durum mollit opus charæ spes facta puellæ)
Et luctam noctis factam sub imagine Iacob.
Dein scalam visam, quæ vertice contigit astra,
Per quam coeliculas vidit descendere turmas,
Mox renouare gradus, cœliq; cacumen adire.
Somnia quin etiam Ioseph labentibus astris
Obuia facta pio: ceu multo mergite lecto.
Constiterit suus erectus, reliqui licet omnes
Procumbant proni, atq; suum reuerenter honorent.
Vidit hic vt cœli decus, & Latonia, stellis
Vndecim & admixtis, faciles se numen adorent.
Somnia quæ propter, cum multa futura monerent,
Insidiabantur vitæ, Iosephq; cruenti
Dispoliant, patria qui missus venerat æde

Legatus, quamuis vitalem abrumpere causam
Mens erat, absistunt tamen his crudelibus orsis,
Et vendunt (peragit sic omnia maximus autor
Et ne quis dubitet quod cernat is omnia vindex,
Quod nec cassa fide sint illius aurca dicta
Quæ quondam referens nobis testata reliquit.)
Seruitium postquam tredecim tolerauerat annos
Carceribus clausus, nodis & vinctus ahenis,
Solutur, aërius prædiceret omnia vates
Cum ventura duci, quem somnia dia monebant.
Solutur, vt rerum Dominum regemq; salutent
Iosephum, penes hunc vt vis vt norma regendi
Vna sit imperium, magnum mirentur vt omnes
Ingenij decus & diuini vatis acumen,
Vtq; trigonalem Iacob peruenerit oram,
Vtq; palestinos per tot compresserit annos
Seruitij labor, vt rex totam auellere stirpem
Conatus Iacob, solas ditione teneret
Vt late populos, sociosq; auerteret omnes.
Hinc fatis incensa rubi nec perdita tesqua
Exequitur, quondam diuinus carmine pastor
Quæ vidit Moses, soceri cum pasceret agnos
Ad montem, qui nomen habet, non pinguis agelli.
Natus vbi patris æterni miranda duarum
Vincla inumbravit per dumum naturarum.
Verus homo, verusq; Deus, consorsq; duorum,
Quod natus nostro poenam pro crimine soluet.
Hæc nos edocuit flammantis imagine dumi,

Hinc

Hinc virgam in tortus sinuosos flexerit anguis
Ut Moses, Mosis coluberq; absorpserit omnes
Arte Magum factos, quibus hi deludere dium
„ Certabant vatem. Seruat sibi pectora fida
„ Astra tenens iustos confundi nec finit vnquam.
Dein canit vt multum mollire precando Sacerdos
Tentarit, Phariæ dominantem in regia gentis,
Ille sed obstiterit, dictis neq; motus amicis,
Nec fractus pœnis, genti Israële profectæ,
Sed geminarit onus, natæ tolerare labores.
Hinc & signa decem totum memoranda per æuunt
Edita commemorat, queis dira Lycaonis optat
Flectere corda Deus, fretus feritate tyrannus
Ast monitus multo grauiores concipit iras.
Ergo Deus ne quid tentatum linqueret vnquam,
Quod Phariæ regis conceptam temperet iram,
Signa tot exhibuit, poterat quæ saxa mouere.
Perstat in incepto mens indurata Tyranni.
Ergo Dei vates Aaron, iam numine plenus
(Cuius ad imperium pauet vndiq; victa potestas
Quem natura pauet, cui summa elementaq; parent
Hæc quamcunq; iubet migrantia sumere formam.)
Tangit aquas virga niueas, en sanguine Nilus
Et reliquæ complentur aquæ, iam piscibus humor
Consuetus decrat, viuebant sanguine pisces
Sanguine stagna lacus, nymphæq; cruore redundant.
Talia mentis inops collustrat cuncta Tyrannus,
Et retinet Phariæ, gentem Israëlis in aruis.

Hinc

Hinc iterum Nili caelo profundit in oras
Ranarum numerum, caeli qui temperat axem,
Quantum vere nouo non totus procreat orbis,
Quæ propter saliunt, Pharaos seu pocula libet,
Siue cibos digitis capiat, multumq; coaxant.
Cyniphis in genus & puluis conuertitur omnis,
Quam late pandunt septemplicis ostia Nili.
Hinc ut dira lues terras infecerit omnes
Aegypti, non vlla tamen sint corpora letho
Isacidum data peste, licet vicina per ora
Occiderent multi, caderet genus omne volucrum.
Vlcera quid sileam pariter dispersa per omnem
Aegypti terram? quid mixtum grandine nymbum?
Ignifero ut terram tonitru tremefecerit omnem?
Corpora quid sileam innumeras inimica locustas?
Præteream immissam tridui per tempora noctem?
Inferit Aegypti caelestis ut angelus orbem
Transierit, primos partus quoscunq; necarit,
Tandem ait emeritas ut demum soluerit hostis
Effrenus poenas, cum vix iam carcere raptos
Insequitur, Nili confusus fluminis vnda.
Iusserit ut Moises discedere flumina late
Inuia, qua populus gressus inferret, ad illum
Curuata in faciem montis circumstitit vnda,
Accepitq; sinu, transmisit & agmine denso.
Utq; ministrârint caelestia numina flammæ,
Vndiq; quando forent vestiti nubis amictu.
Dein canit exortos caeli sub cardine motus,

Vt tremefacta nouo mugirit terra tumultu,
Cum liquidus sese diuiserit aether hiatu,
Antiquam pater Aegypti redeuntibus aruis
Quando tulit legem, tabulis & marmore scriptam.
Addit ut atq; sitim Moses tolerare famemq;
Nouerit, vnus seruatus numine diui:
Colloquiumq; Dei, per quod, quid numina poscant
Fertq; refertq; uiris diuini nuncius oris,
Insequiturq; viros, quos turpia crimina propter
Hauferat alma parens, quando furor arma ministrans
Choram cum socijs in stulta induxerit arma.

Præterea ut uanis adolent qui altaria tædis
Atq; aras foedo sacras dignantur honore,
Ipse pater rapidum iaculans è nubibus ignem
Priuatos vitæ, Stygijs submerserit undis.
Utq; rebellantes pœnis affecerit omnes
Rex superum: contra diuino munere diuum
Ut sanata cohors quæcunq; aspexerit anguem
Suspensum monitu, superum, quo Symbolon extet
Compositæ pacis, præsentis imago salutis.
Ut liquor æthereus, duris è rupibus ortus,
Sit populum comitatus iter quo tenderet usq;
Quadraginta, virum tot millia fouerit annos,
Ut panis cœlestis, ab æthere cœlitus actus.
Miratur vestes tot delabentibus annis
Incolumes mansisse tamen, mirabile dictu.
Et Iosua ut virtute potens, seruator & vnus
Nomine req;, genus de prisca stirpe parentum

Proge

Progenitum, multo Iordanis flumine septus
Transierit saluus, populo comitante subinde,
Utq; tubæ sonitu septeni robora muri
Corruerint, fuerant quæ spes Ierichontis auitæ.
Utq; Deus cui paret humus, cui regna polorum,
Labentem cursu solem retraxerit, atq;
Iusserit oppresso celeri consistere gressu,
Dum Gabeon contra populus certaret Hebræus.
Ut Deus ac hostes immisso grandinis imbre
Occiderit plures timido terrore fugatos
Quam gladij tactu caderent. Sic optimus autor
Consuevit seruare bonos, & credula corda.
Quam ruerent sibi deuicti, prius ipse Tyrannos
Obrueret, propriaq; manu confunderet hostes.
Victoris celebres hinc & Gedeonis honores
Commemorat, qui cum tota de gente trecentos
Eligeret iuuenes, triplici in statione locatos,
Instructis manibus tædis flammantibus, ollam
Atq; gerente manu, dextræ commisit & æra
Rauca tubæ, quæ inflata boant & sydera terrent.
Edocet atq; modum, & qualem committat ad vsum.
Scilicet vt iussi, fragiles simul ordine testas
Collidant, subitoq; hostes clamore fatigent.
Exitus orsa probat, strepitu rumpuntur vt ollæ,
Ut sonuere tubæ, ter centumq; vndiq; flammæ
Collucent, in se ruit irreuocabile vulgus,
Conuersis dextris, pavor & metus acer agebat.
Dant cita terga duces, proprio cadit hostis abense.

Hinc

Hinc ut crine potens, diuino robore malæ,
Mille Philistæos miseranda morte necarit.
Strauerit ut Symson fortissima terga leonis,
Tollentis ceruice iubas, & multa rudentis.
Subiicit Eliam, confesso flamine magnum,
Ut natum viduæ viuas reuocârit in auras,
Utq; sacerdotes Baal, sacra vana ferentes,
Effictos propter cultus submiserit orco,
Demissi ceu sint imbres, siccata rigentes
Placata ternas post messes numinis ira,
Submissis precibus vatis, populiq; gementis,
Ut vates senior cœli super arua relatus
Sit viuus, viuum caput inter nubila condens.
Hinc ut Elisa, viros parvæ circa antra Sareptæ
Officij plenus, dictis seruârit amicis:
Nec dictis tantum rebus sed iuuerit ipsis,
Hospitis ut natum rediuiua luce beârit,
Insuper ut gratis aliena è gente Naëmum
Tabæ leuârit, aquas infecti fluminis atq;
Sanârit, viduamq; oleo donârit abunde.
Plurima quæ pauca nequeunt compræhendere cartæ
Edita, Deinde canit miracula tempore regum
Hinc & Chaldææ Babilonis concinit iras,
Utq; Palestinam gentem sub mole laborum
Presserit, & dubijs sint territa pectora rebus,
Dum poscit renegare fidem gens impia patrum
Præteriti seclis, ferrumq; minatur & ignem
Utq; Deus subiecta iacent cui cuncta creata,

Natura

Naturæ contra ductum compresserit ignem
Ne sibi commissos, consumeret ignea flamma,
Mulceret verum prius atq; calore foueret.
Ut Daniel vates iuuenilibus integer annis
Chaldeas multis ductus comitantibus oras,
Obiectusq; feris, non præda leonibus apta,
Aeterno seruante Deo, quem corde ferebat,
Dentibus excussus frendentium & ore leonum
Et vinclis raptus, sit liberate beatus,
Tandem vt stirps Iudæ longos seruata per annos
Constiterit, donec dicunt quem nomine Siloh
Constituit quem massa hominis naturaq; dia,
Venerit in mundum, mundi melioris origo:
Dixerat hæc: celeres subito remeabat in auras
Alta volans, tales resonant ac auia voces:
Adjicerem nati Siloh miracula magni,
Sed iam fata vocant, alijs memoranda relinquo:
Vos nunc vos iuuenes lætum pœana referte
Et laudatq; Deum cui rerum machina paret.
Continuo læti concentibus æthera mulcent
Pastores, laudesq; Dei sonat omnis agellus.
Nunc nos nulla mali turbat confusio summi,
Quin nos & recreet fortis spes magna futuræ.
Nam Deus humano, cum spes est nulla relicta,
Succurrit generi, nihil est vbi, sufficit omne.
Is nos ceu proprijs securos contigit alis,
Quod nequeat ditis quicquam fraus ampla nocere,
Millia multa licet miseranda peste necati

Ad

Ad dexteram recidant, pariter tot millia laeva,
Nos tamen aeterna protecti numinis ala
Salui erimus, nostros numeravit vertice crines.
Ergo age curarum densi discedite Nymbi,
Angelus, Aërijs terram delapsus in alis,
Nos confirmavit, miracula prodita texens.
Ergo age curarum densi discedite Nymbi,
Nobis parta quies, nec nos mortalia terrent,
Qui maiestatem mirandis prodidit actis
Nos cito, nostra fides ne fluctuet, atq; iuuabit
Eripiet miseros diuersa per aequora vectos
Et nos errantes in regna petita locabit
His actis feci praescriptos ordine versus.

DE PIIS ANGE- LIS HYMNVS.

Illuxit iam sacra dies, addicta ministræ
Coelicolum turbæ, Michaël qua Archangelus omnes
Per tractus terræ quin & stellantis olympi
Claret honore suo, qua dona feruntur ad aras
Debita solennes, precibus gaudetq; litatis.
Vos qui curatis superos & numina diuum
Adsitis, solenne decus celebrate fauentes.
Nunc indulgendum sacris, clementia diuum
Nunc hic nunc illic cantata per aethera tendat.
Maturate Dei laudes, laus compita passim

C

Inton

Intonet & nullos capiant obliuia tanti
Muneris, ast superis manibus date lilia plenis,
Grataq; ferte pie turbas, ac exposcite numen,
Adsit vt, ac ob eas pia quæuis concio plaudat.
Spiritus hos, rerum sator, omnis originis expers,
Voce creans, nullo finxit de semine rerum,
Corporeæ expertes molis, rationis at auctas
Vi multa, partem diuinæ mentis & haustus
Aetherei inflauit, reliquoq; exemit aceruo.
Quin etiam voluit rectiq; boniq; ministros
Esse indefessos, quæcunq; in fata paratos.
Hinc vigiles ergo noctuq; dieq; facessunt
Iussa Dei, sistunt supremi ante ora parentis,
Dulce melos promunt Domino, & Pæana recensent
Heu mihi sic adeo rabiem oppugnare Draconis
Addictam superis aciem, sine fine furorem
Exercere malos genios, occurrere ferro
Vsq; pijs Sathanam, bellumq; scelusq; ciere.
Qui sese auertit nulla cogente ruina,
Qui mundum nisus proprio extirpare furore.
Ille odijs meritoq; Dei, succensus honore
Quas versat fraudes, quid non temerarius audent?
Ceus lupus infestans exquirat ouilia circum,
Insectatur oues rabie expilator ouilis.
Credula ceu rapidi captant armenta leones,
Qualiter & frendit vacuo si cedit hiatu
Impatiens remeare leo, fuluaq; comantes
Attollit ceruice iubas, exasperat iras

Spes

Spes elusa graues, fremitum montesq; loquuntur &
Taliter immensæ loca deuia & obuia terræ,
Circuit indignans, mox hîc fremit & fremit illic,
Cœcatas varia mentes & fascinat arte,
Viribus incumbit totis nisq; perenni,
Vt cultus abolere pios mendacia possint,
Vt mendax subeat doctrina, Deiq; fatiscat
Inclytæ relligio mortalibus obsita sacris,
Hinc igitur passim bellorum incendia miscet,
Omnia conturbat leges & iura rescindit,
Impius hinc aris libat sua vota prophanis,
Cuilibet & ligno sacros indicit honores,
Esse Deum credens cui diuam destinat aram.
Alter aduiterijs totam contaminat urbem,
Huic est nulla satis mulier, non vlla puella.
Defraudant alij viduas, orbantq; clientes,
Et benè culta modis diuersis iugera captant.
Hinc inter reges summo discordia motu
Exoritur, celsas æquat quæ funditus vrbes.
Inter & agnatos serit exitialia bella,
Et Germanorum rara est concordia fratrum,
Mentibus omne scelus grassator inertibus inflat.
Concitat hinc ventos qui terras turbine perflent,
Extirpent herbas, fruticesq; à sedibus imis.
Veliuolis Aquilo spirans animosus ab oris
Stridet, & ex oculis hominum subducit olympum,
Submittit nymbos denso velut agmine facto.
Sæpius atq; nouas lapidosa grandine fruges

Conterit, in tectis crepitans salit horrida quando.
Sæpius ipsa armenta grauem vix grandinis ictum
Effugiunt, quando loca talis consita vastat.
Quin etiam coeli corrumpit sæpius orbem,
Insicit ac nubes, piccumq; per ossa venenum
Dissipat & multos florentibus opprimit annis.
Dat genus omne ueci pecudum, miserandaq; regnat
Arboribusq; satisq; lues, generiq; volantum.
Nec via mortis adest simplex, sed corpora morbis
Diuersis sternit, nunc hic, nunc occidit illic,
Et tristem referunt loca quæuis tacta dolorem,
Multa gemunt largoque humectant flumine vultum.
Concitatur vt Scythicas adducat Thracia vires,
Thracia Teutonibus miserandi funeris horam
Sæpe minata, studet quia suffulcire labantis
Religionis opus, quaque inclinata recumbit
Omnis doctrinæ ratio, diuina secundum
Numina, quæ solam seruant & prona tuentur
Nec tantum Geticos armat liuore Tyrannos,
Imo etiam nostros stimulat, causamq; modumq;
Subijcit, horriferos expirans naribus ignes.
Nec deuitari lethum licet, icta securi
Plurima turba cadit, fastidia ferre coacta
Ob sonitum verbi, & ne quid relinquat inausum
Nunc has nunc alias feruens exuscitat artes,
Pollicitis vates & spe prædiuite lactat,
Promittens & agros, & multo fœnore nummos,
Humanas multaque linit dulcedine mentes.

His

His si blanditijs in cassum pectora tentat,
Mille doli subeunt, miseris queis subdolus instat,
Omnia tentantur diri discrimina lethi,
Christicolæ gentis quæ dulcia membra trucidant.
At Deus humanæ cui cessit cura salutis,
Qui nouit capitis numeratos ordine crines,
Angelicis mandata choris peragenda locutus
Nos commendauit, gressum quocunq; feramus
Vt nos sustollant humeris, casusq; per omnes
Numine fortunent, aduersa instantia nobis
Auertant, magna rabidos virtute leones
Seu calcare iuuet, seruent, coeptumq; secudent.
Muneris hi memores mandati iugiter astant
Accincti gladijs, nec non vibrantibus alis,
Siue die laxetur humus, seu frigida cælo
Sydera voluantur, placidam ceu cuncta quietem
Dent membris, nos seu vestigia cæca sequamur
Per scopulos, Syrtesq; feras, salubrosa locorum
Per iuga, seu celeremus iter commissa secuti:
Suffulcire pedes labor istis omnibus horis
Ne titubent, motu neu contendente labascant.
Nec tantum corpus veluti leuis umbra sequuntur,
Imo laceßiti pro tempore prælia miscent,
Vi multa reprimunt violentum fortiter hostem.
Nec minus immensum peragrant fida agmina mundum,
Atq; intercludunt aditus, qua proruat hostis.
Asseruisse student, retinent & vindice pugna
Sacra, pios cultus, aris votosq; labores.

In caput auctoris vertunt scelus, omen in ipsum
Triste cadit, foueamq; , pijs quam struxerat, intrat.
Dissita quæ fuerat pax, consita floret vbiq;
Semina diuersi studij concordia tollit,
Ne trahat in varias amens discordia sectas,
Diffusas cohibent lites, vnumq; sequantur
Vt pleriq; pij faciunt, causisq; nouandi
Exclusis regnat magno coniunctio fructu,
Et vesana vagæ cedit petulantia linguæ,
Legibus æternisq; fauent & iura tuentur,
Vt positis agitent ciues sub legibus æuum.
Hortantur resides, & diui numinis auræ
Victrices subdunt vires, mentesq; gubernant
Nostra vt amore Dei coalescant pectora verbi.
Sæpè leuant etiam morbos, nostrisq; ruinam
Corporis immutant, quamuis per viscera lethum
Sese agitet, redit vt vix tristis anhelitus ore.
Nouit Pæonias his nemo fidelius artes.
Hi sunt Hyppocrates Podalirius atq; Machaon.
His donauit enim sua munera verus Apollo
Sponte sua, vt miseris proferrent fata medendo,
In medio hi possunt cimbam Styge sistere onustam,
Et vetitam nauæ seniori auertere prædam.
His pater omnipotens, solis dedit ore rotundo
Posse loqui, solis datur his florere per artes,
Hi soli Christo gemitus & vota piorum
Auribus hausta suis referunt, pressosq; labore
Eripiunt, tortosq; ruunt incidere funes,

Immi-

Immitesq; metunt vltirici falce Tyrannos.
Sæpè hiscens tellus viuos commisit auerno
(Quando solent superum in regem spirare Tyranni
Indicuntq; feri bellum coeleste gigantes.)
Vicini nobis habitant, opera omnia præstant,
Custodire nouas glaciali à grandine fruges
Sueuerunt, operaq; pari seruare Penates :
Propulsant nostris populantem à sedibus ignem.
Nos ita perpetuo studio officijsq; sequuntur
Relligio & quibus est cordi, bona cuncta ministrant.
Sic animis trini pueri, ter fortibus aucti,
Angelica custoditi virtute, Caminos
Flammiferos, nil formidant, nil territat ignis,
Incassum flamma crebris assultibus vrget,
Ardorem potius constans patientia frangit,
Spe superant, ignis iuuenilia corpora mulcet,
Abstinet his vapor in medijs fornacibus ardens.
Sic Daniel insons media inter regna leonum
Irritantum iras suetorum parcere nulli,
Seruatus coeli famulis, flatuq; ministro
Incolumis saluusq; cruentas effugit iras
Consilium nec eum, nec eum sua dextra tuetur.

Sic Lothus ipse senex, coelestis voce ministri
Præmonitus, vitat glomeratum fulguris imbrem
Nullaq; quæ densant, funesta pericula terrent,
Et, siquidem in Domino coeptam spem fixerat omnem,
Vnus & in populo aduersus sua secula rectus,
Atq; Deum iusto colit obseruatq; timore,

Tutus abit, superatq; excelsa cacumina montis,
Sic quod nec miseros nos noxia turba prophanet,
Supplicium nec nos, bene quod peccata merentur,
Consequitur, sic quod pacatum ducimus æuum,
Hos patrios inter gaudentes pace penates,
Hoc opus angelicum, mala quod nos plurima contra
Protegit, & Stygij scelus irritat omne tyranni.
Edocet exemplis hæc præsens pluribus ætas
Nullius Antiochi grassata furore Tyranni.
Sic adeo est, furit ut Romanus alastor in orbe,
Qui nunc sulphereo Stygis in flammatus ab igne,
Ceu rabiosum animal morsu trahit obuia quæuis,
Irruit in sanctos & religionis amantes,
Qui cupiunt fictos aris detrudere cultus,
Immemor ipse sui mendaci percitus æstro
Thyas ut, indictis Bacchi patris excita sacris,
Seuit inops animi, totoq; accensus in orbe
Bacchatur, reducem queat ut remouere salutem,
Insignesq; viros, quibus est hanc tradere cura,
Ut replere pio sanctorum sanguine fauces
Arentes: Verum vetat id sacer ordo cohortis
Angelicæ, volitatq; pios crebro vndiq; circum,
Peruersos dextra qui vindice pugnat in hostes.
Romanus nihil hinc pactis Epicurus in armis
Proficit, & frustra meditatur bella dolosq;
Seruat enim excitos fato reuocare sub auras
Verba Dei, & verbo veram tractando salutem
Afferere, ipse Deus præsens & vbiq; locorum,

Agmis

Agmina fida fouet credentum, atq; alleuat vlnis,
Papa scelus summum grauium causa vna dolorum
Pondus iners, ventri scelerato deditus vni,
Infatuat reges, & totum territat orbem.
Quid non molitur, quid non meditatur iniquus?
Quinetiam precio coelum, coelumq; tenentem
Vendit, quas nugas quæ non mendacia fingit?
Imperia huic venalia, sacra fidesq; salusq;
Vende animam lucro, superos & tartara vende.
Et te poena manet grauis, hanc tua vana piabunt
Sacra nihil, scelus omne lues mentitaq; vota,
Nos tuba quando Dei superas reuocabit ad auras
Extinctos, volet & placidam conferre quietem,
Aeternamq; pia speratam mente salutem,
Heu mihi dura feres meritorum signa tuorum,
In quibus est spes fulta tibi, quicis niteris vnus.
Quando alij repetent coelum, Phlegetontis adibis
Flumina, Tænarij triplici circumdata muro.
Sed tibi magne pater rerum, sapiensq; creator,
Quas grates toto peragemus pectore, quæue
Debita pro meritis pangemus carmina tantis?
Certè aliquis citius numerabit veris honores,
Aut mare quam vastum numerosam voluat arenam,
Quam tibi pro meritis concinnet in ordine grates,
Tu nos formasti viuæ tuæ imaginis instar,
Tu nos inferni rapiens è gurgite vasto,
Aeterna gratis nos in statione locasti.
Tu nos exutos primorum labe parentum

Iusticia vestis : si te modo mente fideq;
 Concipimus, Christumq; iterant resonantia labra.
 Tu mala pro nobis pateris licet, eluis omnem
 Sanguine tuq; tuo scelus ; attamen improbus orbis
 Crimine compensat meritum, ac immanibus ausis.
 In te mendacis spargit conuicia linguæ,
 Tantorum quamuis sumus ipsi causa dolorum
 Insuper ipse tuis vltro veniam hostibus oras
 Quinetiam socias λαιτδργικὰ πνεύματα, nobis.
 Nil aliud quando nos hoc in turbine rerum,
 Quam lingua titubante tibi persolvere grates,
 Possumus, ab facilis precor hac in mente quiescas :
 Et quamuis desint vires, contentio certe
 Sufficiet propensa tibi nimiumq; placebit.
 Christe salutis iter dubijs in casibus actos
 Custodire velis, studiumq; animosq; gubernas,
 Nostra tibi placeant peragenda vt tempora vitæ :
 Vt confessa nefas, mores exosa priores,
 Vita, regat reliquos studijs melioribus actus
 Ne vitiata malis scelerum contagia crescant.

ANGELVS PRAE- FECTVS IMPERIIS.

Nullus in hoc mundo regni suscepit habenas
 Appulsus casu meditatur vt ethnicus error,
 Misit in imperium nec fors variabilis vllum.

Sceptra

Sceptra tenent reprobi fato voluente tyranni
Poena Nero grauis est, ferus & Maxentius orbis,
Vngitur in regem Salomon pietate probatus,
Non quia rege satus patre, sed quia numina seruant.
Nec tardat, licet innumeris assultibus instent
Adonias Semei & reliqui venentur honores
Vt regni assiduo studio varioq; labore.
Omnis ab aeterno quamuis infirma potestas
Numina dependet. Vires animosq; gubernat
Numinis aura Ducum, diuinaq; dextra tuctur
Insidias contra positas, motosq; tumultus.
Dat Deus imperium Regi, Regemq; coronat,
Solut inarmatas armans in praelia vires.
Hoc moderante ducum regalis purpura vestit
Corpus, & ornatos vindex corroborat ensis,
Vt possint seruire Deo & cultoribus aræ,
Sic licet Herodes radice auellere stirpem
Conatus iuuenum, dum matris ab ubere raptos
Lactantes iugulare iubet, tristemq; furorem
Exercet, tamen huic qui cæli temperat axem
Imperio mittit populos frenare superbos.
Vult placidis reprobisq; homines parere tyrannis
Astra tenens, ipsi pendet violentia poenas
Publica. Namq; Dei viuentis imago potestas,
Omnia qui nutu vel summa vel infima regnat.
Hostis at ille Dei, factiq; illusor honesti,
Qui consulta Dei in peius conferre potentis
Optima quæq; cupit, furijs exercet acerbis

Iura,

Iura, magistratus, leges legumq; ministros
Inprimis decorat veneranda modestia si quos,
Vel pietatis amor, qui mulctant vindice poena
Crimina, commissumq; nefas, scelus atq; repellunt.
Innumeras obices, obiectat, & vndiq; tendit
Retia, furtivasq; scrobes suffodit, vt astu
Viribus aut sternat, non raro pectora flammis
Illicitis torret, vitioq; inuertere iura
Suadet, & ambiguas falso decidere lites.
Me nisi mens fallit, superesset nulla potestas,
Ni Deus hanc firmæ muniret robore dextræ,
Ni Deus ætherea legaret sede ministros,
Qui, quocunq; pedes referant, munimine stipent.
Dum ter septenos Phœbus repetiuerat ortus
Angelus en Michaël reliquos fortissimus inter
Iuuerat infirmi conatus robore fratris,
Atq; Pelasgiaci varias cacodæmonis artes
Miserat in nihilum, mendacia vana refutans.
Quando irritauit iustam maxentius iram
Numinis admissis, nec finem poneret vllum,
En Deus exciuit, nulli pietate secundum,
Et cui sancta dedit nomen constantia, regem,
Vnus vt hic virces nec non crudelius orsa
Frangeret, & meritam lueret pro crimine poenam.
Angelus adductum præcessit signifer agmen,
Vexillum gestante manu crucis atq; triumphum,
Hostibus ex Stygijs quem nostra redemptio victis
Egit, ad æthereum dum capta soluta parentem

Ducit,

Ducit, sidereo spectacula dulcia regno
Oenotrium contra iam iam tot dimicat annos
Nequaquam virtute lupum domus ampla minori
Saxonis, in sese fera fulmina sustinet acta.
Hæc stat adhuc inuicta Dei seruata ministris
Ruta vires (vireatq;) Dei fulcita columnis.

Christe patris summi vis vna eademq; potestas;
Sis bonus ô felixq; tuis, tueare benigne
Hos, quibus imperij fines sanctumq; senatum
Suppeditas, moderare, tuo mentesq; gubernas
Numine, quo sanctum, iustum, rectumq; sequantur:
Tu bone Christe, feri ne supprimat æquoris æstus,
Dirige nauis iter Nauclerus, discute ventos.
Namq; tuum imperium pelagi, tu nubila trans,
Collectas fugias nubes, solemq; reducas,
Christe tene clauum nec remige numine priua,
Sed tua dum sequitur Germania iussa foueto.
Saxonicus Thusci sit victor Tybridis Albis.
Te sic permittente tenet moderamina regni
Gens antiqua, atavi de stirpe Tuisthonis orta
Omnia ad interitum magno conamine tendant
Vsq; licet, penitus Respublica lapsa fatiscat,
Germani rerum Domini, belloq; priores
Præcipuas vires tamen atq; negocia tractant
Hos Deus à rabidis precor hostibus assere tutos.
Barbara perde Deus fortissime robore regna
In quibus heu tristes perfert ecclesia turbas.

PRÆ

PRECATIO VT
DEVS FOECVNDET
FRVCTVS AGRORVM.

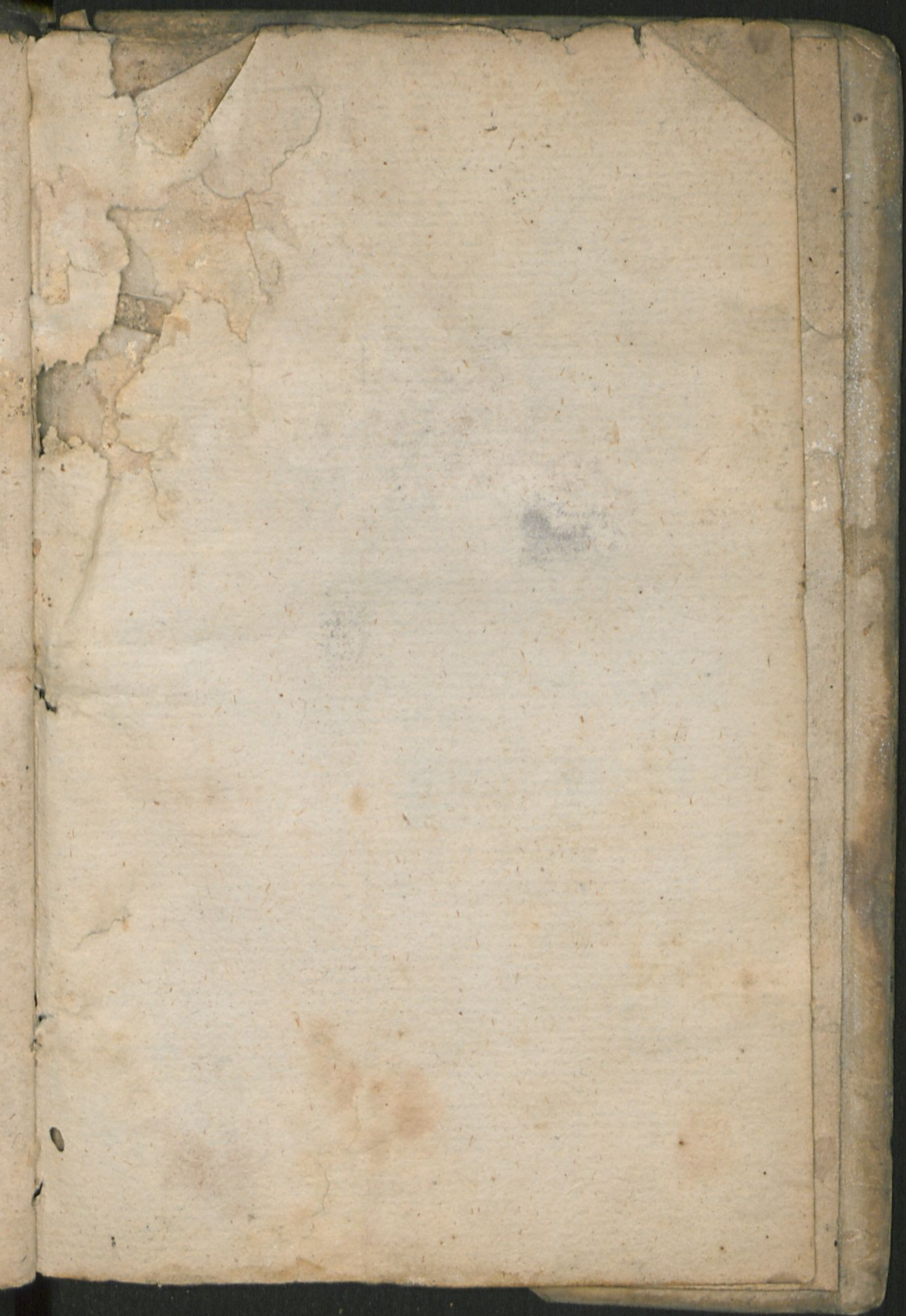
Qvis Deus effusus demittit nubibus imbres
Quis solet aut siccum rore rigare solum.
An Iuno dissoluit aquas? an aquosus Orion
Excitat, in cœli vertice quando micat.
Vertite mortales, mortales vertite mentes
Et ne vos adeo deuius error agat.
Non alius nobis pluuia succurrere nouit
Non alius spisso gramina rore fouet.
Quam Deus, in gnato qui nostri monstrat amore
Flamine cumq; sacro, qui bona cuncta fouet.
Solutus humanæ vitæ quibus indiget usus
Impendit, bonitas huius & auget opes.
Solutus hic & generat flores & gramina campi
Hic ferat utq; æstus spicea ferta facit.
Hac genus antiqua se scindit origine nostrum
Cum nihil essemus solus hic esse dedit.
At quoniam vitæ spiracula viuida nostræ
Indidit & nostri corporis ossa dedit?
Congrua cur vitæ nobis alimenta negaret
Cur terræ varias parturientis opes?
Non negat, imo manu bona cuncta ministrat aperta
Hæc quoties hominum sedula vota petunt.
Promptior impertit communia commoda nobis
Quam titubans hominum lingua requirat opem.
Ergo

Ergo Deus cum sit tibi res curare voluptas
Humanas, & nunc mitis adesse velis.
Ecce quot hæc rapidis agitetur vita procellis
Ecce quot accumulent multa pericla iugum.
Res angusta domi fera multos angit egestas
Dira fames regnat vix caritura modo.
Omnia iam magno constant quæ postulat vsus
Nec tamen est aliquis, qui mala tanta leuet.
Tu nisi qui miseris nosti succurrere rebus,
Nulla venit nobis te nisi dante salus.
Ex te namq; redit victus mortalibus ægris
Corpora tu lætis viribus esse facis.
Culta quod exhilaret prouentu terra colonos,
Quod fructum multo foenore reddat ager.
Hoc opus omne tuum tu das alimenta creatis
Deq; tua spirant cuncta creata manu.
Imbribus humectas terram ventosq; resoluis
Lætâq; in apricis collibus arua foues.
Ergo frugiparos calor igneus vrat agellos
Quando riges pluuijs arida quæso tuis.
Et tua distillent pingues vestigia succos,
Sic varias fruges proferet omnis ager.
Sic lætæ segetes, sic arida facta virescent
Imbre feret fructus ebria terra suos.
Omnia tunc læto sustollent iubila plausu
Testantes largi munera larga Dei.

Q 2326

ULB Halle

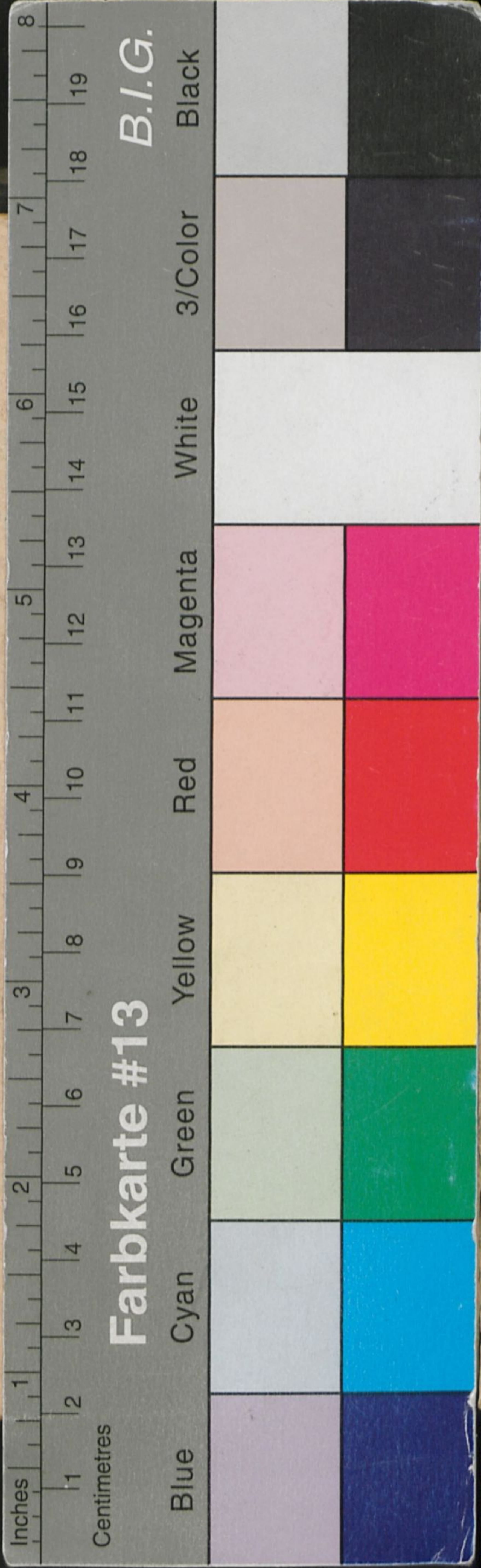
3

004 971 035

m.c

H Y M N I D E
C A S T I S A N
G E L I S , F A C T I

2438

A

I A C O B O G E R D
C O Q V E L L E N B V R
G E N S I

M A G D E B V R G I
E X C V D E B A T A N D R E
A S G E H E N , A N N O
1 5 7 9

